

นิพนธ์ต้นฉบับ

สถานการณ์การจัดบริการและกำลังคนผู้ให้บริการการแพทย์แผนจีนในสถานพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปีพุทธศักราช 2567

วรรณวิมล เชี่ยวเชิงชล

สถาบันการแพทย์ทางเลือก กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

บทคัดย่อ: การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลการจัดบริการและกำลังคนผู้ให้บริการการแพทย์แผนจีน การกระจายการจัดบริการและกำลังคน รวมถึงการจ้างงานกำลังคนด้านการแพทย์แผนจีน นำไปสู่การวางแผนด้านอัตราากำลังคนของตำแหน่งแพทย์แผนจีนในอนาคต โดยเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ ใช้แบบสำรวจข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Google forms) และการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2566 - มกราคม 2567 โดยทำการสำรวจข้อมูลในสถานพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 978 แห่ง เป็นสถานพยาบาลส่วนกลางในสังกัดกรมต่างๆ จำนวน 75 แห่ง ส่วนภูมิภาคในเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน จำนวน 903 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า มีการจัดบริการแพทย์แผนจีน 319 แห่ง (ร้อยละ 32.62) มีการกระจายการบริการมากที่สุดเขตสุขภาพที่ 5 และอยู่ในระดับโรงพยาบาลศูนย์มากที่สุด ส่วนสถานการณ์กำลังคนผู้ให้บริการ มีแพทย์แผนจีนจำนวน 268 คน และเป็นการจ้างงานในรูปแบบลูกจ้างเหมาค่าจ้างมากที่สุด บทสรุปจากสถานการณ์การให้บริการการแพทย์แผนจีนในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีสถานพยาบาลให้บริการเป็นจำนวนค่อนข้างน้อย ส่งผลต่อการเข้ารับบริการของประชาชนไม่ทั่วถึง รวมถึงปัญหาการจ้างงานของตำแหน่งแพทย์แผนจีนและการเติบโตของสายงานในอนาคต ส่งผลให้มีผู้ประกอบวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนจีนทำงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขค่อนข้างน้อย ข้อเสนอเชิงนโยบาย ควรส่งเสริมการจัดบริการการแพทย์แผนจีนในสถานพยาบาลทุกระดับ เพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการการแพทย์แผนจีนของประชาชนและควรเพิ่มอัตรากำลังและตำแหน่งข้าราชการสำหรับแพทย์แผนจีน เพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพ

คำสำคัญ: การแพทย์แผนจีน; สถานพยาบาล; กำลังคนด้านการแพทย์แผนจีน

ชื่อผู้รับผิดชอบบทความ: วรรณวิมล เชี่ยวเชิงชล: wanwimon@outlook.com

Received: 31 January 2025

Revised: 13 March 2025

Accepted: 20 June 2025

บทนำ

ปัจจุบันการแพทย์แผนจีนได้รับการยอมรับจากประชาชนผู้ให้บริการอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะวิธีการฝังเข็มซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีการรักษาของศาสตร์การแพทย์แผนจีน การแพทย์แผนจีนถือเป็นการแพทย์ทางเลือกหนึ่งในระบบบริการสุขภาพของประเทศ กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายส่งเสริมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ซึ่งรวมถึงการแพทย์แผนจีนเพื่อเป็นทางเลือกในการดูแลสุขภาพของประชาชน โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 กรมบัญชีกลาง เริ่มมีกำหนดอัตราค่าบริการฝังเข็มและค่าบริการการให้การบำบัดของผู้ประกอบโรคศิลปะอื่นๆ

เพื่อใช้สำหรับการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของทางราชการ (สิทธิข้าราชการ)^[1] และปี พ.ศ. 2566 สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติมีประกาศหลักเกณฑ์การเบิกค่าบริการฝังเข็มหรือบริการฝังเข็มร่วมกับกระตุ้นไฟฟ้าในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองรายใหม่ที่ต้องฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ในการดูแลผู้ป่วยระยะกลาง^[2] จากการเพิ่มสิทธิการเบิกค่าบริการฝังเข็มทำให้มีผู้รับบริการเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีการขยายตัวของการบริการการแพทย์แผนจีนทำให้เกิดความต้องการบุคลากรเพิ่มขึ้น เพื่อตอบสนองนโยบายดังกล่าวและ

การวางแผนด้านอัตรากำลังคนของตำแหน่งแพทย์แผนจีนนั้น พบว่ายังขาดข้อมูลสถานการณ์การบริการและกำลังคนผู้ให้บริการการแพทย์แผนจีน ดังนั้นจึงได้ทำการสำรวจการจัดบริการและผู้ให้บริการการแพทย์แผนจีนในสถานพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขขึ้น สำหรับบุคลากรผู้ให้บริการการแพทย์แผนจีน ประกอบด้วยแพทย์จีนและแพทย์ฝังเข็ม โดยแพทย์จีน หมายถึง บุคคลซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ สาขาการแพทย์แผนจีนจากคณะกรรมการวิชาชีพแพทย์จีน ส่วนแพทย์ฝังเข็ม หมายถึง บุคคลซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมจากแพทยสภา (แพทย์แผนปัจจุบัน) ซึ่งผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรแพทย์ฝังเข็มที่ได้รับการรับรองจากกระทรวงสาธารณสุข ที่จัดอบรมโดยกระทรวงสาธารณสุข หรือกรมแพทย์ทหารบก กระทรวงกลาโหม^[3] สำหรับแพทย์ฝังเข็มสามารถให้บริการหัตถการการฝังเข็มได้ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 มาตรา 4^[4]

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลการจัดและกระจายบริการและกำลังคนผู้ให้บริการการแพทย์แผนจีน รวมทั้งการจ้างงานกำลังคนแพทย์แผนจีนในสถานพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งผลการศึกษานี้สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาระบบบริการการแพทย์แผนจีนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงการบริหารจัดการด้านกำลังคนให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการจัดโครงสร้างกรอบอัตรากำลังคนภายในหน่วยงานและสถานพยาบาล

วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสำรวจข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Google forms) และการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2566 - มกราคม 2567

ขอบเขตในการศึกษา

สำรวจข้อมูลในสถานพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 978 แห่ง โดยเป็นสถานพยาบาลในสังกัดกรมต่างๆ ในส่วนกลาง 75 แห่ง และสถานพยาบาลในเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน จำนวน 903 แห่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Google forms) สอบถามข้อมูลการบริการและกำลังคนผู้ให้บริการการแพทย์แผนจีนในสถานพยาบาลสังกัด

กระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข (ณ เดือนมกราคม 2567)

2. ตรวจสอบความถูกต้องข้อมูลแบบสำรวจ โดยตรวจสอบความถูกต้องของระดับโรงพยาบาลว่าเป็นโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป หรือโรงพยาบาลชุมชน จากฐานข้อมูลรหัสหน่วยบริการสุขภาพ กลุ่มบริหารจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข^[5]

3. ตรวจสอบข้อมูลโรงพยาบาลที่มีข้อมูลรายงานผลการด้านการแพทย์แผนจีนเพิ่มจากระบบฐานข้อมูลกลาง (Health Data Center, HDC)^[6]

4. สืบค้นข้อมูลการให้บริการการแพทย์แผนจีนในโรงพยาบาลที่ไม่ส่งแบบสำรวจ โดยสืบค้นจากหน้าเว็บและ Facebook ของแต่ละโรงพยาบาล

5. โทรศัพท์สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมในโรงพยาบาลที่ไม่มีข้อมูลจากการสืบค้น จนครบ 978 แห่ง

6. บันทึกและจัดเรียงข้อมูลจนเป็นฐานข้อมูล (ณ เดือนธันวาคม 2567)

7. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel วิเคราะห์ค่าสถิติ และสร้างกราฟประเด็นรายละเอียด

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ด้านการจัดบริการ

การจัดบริการการแพทย์แผนจีนในเขตสุขภาพและกรมต่างๆ จากฐานข้อมูล พบว่ามีการจัดบริการการแพทย์แผนจีน 319 แห่ง (ร้อยละ 32.62) โดยพบในโรงพยาบาลศูนย์ 30 แห่ง (ร้อยละ 3.1) โรงพยาบาลทั่วไป 68 แห่ง (ร้อยละ 6.9) โรงพยาบาลชุมชน 196 แห่ง (ร้อยละ 20) และสถานพยาบาลสังกัดกรมต่างๆ 25 แห่ง (ร้อยละ 2.5)

การกระจายการจัดบริการในสถานพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำแนกตามระดับของโรงพยาบาล พบว่า โรงพยาบาลศูนย์มีการกระจายการจัดบริการมากที่สุด (ร้อยละ 85.71) รองลงมาเป็นโรงพยาบาลทั่วไป (ร้อยละ 70.10) กรมต่างๆ (ร้อยละ 33.33) และโรงพยาบาลชุมชน (ร้อยละ 25.42) (ตารางที่ 1)

การกระจายการจัดบริการในสถานพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำแนกตามรายเขตสุขภาพ พบว่าแม้ว่าจำนวนเขตสุขภาพที่ให้บริการมากที่สุดอยู่ในเขตสุขภาพที่ 9 จำนวน 36 แห่ง แต่มีร้อยละการกระจายการจัดบริการเพียงร้อยละ 40.00 ซึ่งน้อยกว่าเขตสุขภาพที่ 5 ซึ่งมีร้อยละการกระจายการจัดบริการอัตราส่วนร้อยละ 46.27 จึงทำให้เขตสุขภาพที่ 5 เป็นเขตที่มีการกระจายการจัดบริการมากที่สุด (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 การกระจายการจัดบริการการแพทย์แผนจีน จำแนกตามระดับของโรงพยาบาล

สถานบริการสาธารณสุข	จำนวนที่สำรวจทั้งหมด (แห่ง)	จำนวนที่มีบริการ แพทย์แผนจีน (แห่ง)	ร้อยละ
โรงพยาบาลศูนย์	35	30	85.71
โรงพยาบาลทั่วไป	97	68	70.10
โรงพยาบาลชุมชน	771	196	25.42
กรมต่างๆ	75	25	33.33
รวม	978	319	32.62

ตารางที่ 2 การกระจายการจัดบริการการแพทย์แผนจีน จำแนกรายเขตสุขภาพและกรมต่างๆ

เขตสุขภาพที่	จำนวน รพ. ที่สำรวจทั้งหมด (แห่ง) = A	จำนวน รพ. ที่มีบริการ (แห่ง) = B	อัตราส่วน (B:A)*100
1	103	29	28.16
2	47	19	40.43
3	55	14	25.45
4	72	33	45.83
5	67	31	46.27
6	73	22	30.14
7	77	25	32.47
8	88	20	22.73
9	90	36	40.00
10	71	19	26.76
11	82	25	30.49
12	78	20	25.64
กรมต่างๆ	75	25	33.33
รวม	978	319	32.62

ส่วนที่ 2 ด้านกำลังคนผู้ให้บริการ

จำนวนผู้ให้บริการการแพทย์แผนจีนในสถานพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่าผู้ให้บริการแบ่งเป็น 2 วิชาชีพ คือ วิชาชีพแพทย์แผนจีน คิดเป็นร้อยละ 51.34 และวิชาชีพเวชกรรม (แพทย์แผนปัจจุบัน) คิดเป็นร้อยละ 48.66 (ตารางที่ 3)

การกระจายกำลังคนผู้ให้บริการการแพทย์แผนจีนพบว่า มีจำนวนแพทย์แผนจีนกระจายอยู่ในเขตสุขภาพที่ 5 มากที่สุด ในอัตราส่วน 1:1.29 หมายความว่าสถานบริการหนึ่งแห่งมีกำลังคนผู้ให้บริการการแพทย์แผนจีน ที่เป็นวิชาชีพแพทย์แผนจีนประมาณ 1 คน โดยมีอัตรากำลังเฉลี่ยอยู่ที่ 1:0.84 และมีจำนวนแพทย์ฝังเข็มกระจาย

ตารางที่ 3 จำนวนผู้ให้บริการการแพทย์แผนจีนในสถานบริการสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่มีบริการการแพทย์แผนจีน 319 แห่ง จำแนกตามวิชาชีพ

ประเภทวิชาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แพทย์แผนจีน	268	51.34
แพทย์ฝังเข็ม (แพทย์แผนปัจจุบัน) ที่ยังให้บริการอยู่	254	48.66
รวม	522	100.00

อยู่ในเขตสุขภาพที่ 10 มากที่สุด ในอัตราส่วน 1:1.47 หมายความว่า สถานบริการหนึ่งแห่งมีกำลังคน ผู้ให้บริการการแพทย์แผนจีน วิชาชีพแพทย์แผนปัจจุบัน (แพทย์-ฝังเข็ม) ประมาณ 1 คน โดยมีอัตรากำลังเฉลี่ยอยู่ที่ 1:0.80 (ตารางที่ 4)

การกระจายกำลังคนแพทย์แผนจีนในโรงพยาบาลระดับต่างๆ พบว่า มีจำนวนแพทย์แผนจีนกระจายอยู่ในโรงพยาบาลศูนย์มากที่สุด ในอัตราส่วน 1:1.23 หมายความว่า โรงพยาบาลศูนย์หนึ่งแห่งมีแพทย์แผนจีนประมาณ 1 คน โดยมีอัตรากำลังเฉลี่ยอยู่ที่ 1:0.79 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 4 การกระจายกำลังคนผู้ให้บริการการแพทย์แผนจีนในสถานพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำแนกรายเขตสุขภาพ และกรมต่างๆ

เขตสุขภาพที่	จำนวน รพ. ที่มีบริการ (แห่ง) = A	จำนวน แพทย์แผนจีน (คน) = B	อัตราส่วน แพทย์แผนจีน (B:A)	จำนวน แพทย์ฝังเข็ม (คน) = C	อัตราส่วน แพทย์แผนฝังเข็ม (C:A)
1	29	12	1:0.41	27	1:0.93
2	19	9	1:0.47	20	1:1.05
3	14	8	1:0.57	17	1:1.21
4	33	30	1:0.91	26	1:0.79
5	31	40	1:1.29	16	1:0.52
6	22	27	1:1.23	15	1:0.68
7	25	16	1:0.64	19	1:0.76
8	20	16	1:0.80	17	1:0.85
9	36	21	1:0.58	28	1:0.78
10	19	7	1:0.37	28	1:1.47
11	25	27	1:1.08	13	1:0.52
12	20	24	1:1.20	18	1:0.90
กรมต่างๆ	25	31	1:1.24	10	1:0.40
รวม	319	268	1:0.84	254	1:0.80

ตารางที่ 5 การกระจายกำลังคนแพทย์แผนจีนในโรงพยาบาลระดับต่างๆ ที่มีบริการ

สถานบริการ สาธารณสุข	จำนวน รพ.ที่มีบริการ (แห่ง) = A	จำนวนแพทย์แผนจีน (คน) = B	อัตราส่วนแพทย์แผนจีน (B:A)
โรงพยาบาลศูนย์	30	37	1:1.23
โรงพยาบาลทั่วไป	68	46	1:0.68
โรงพยาบาลชุมชน	196	149	1:0.76
สสจ.จังหวัด	5	5	1:1.00
รวม	299	237	1:0.79

ส่วนที่ 3 ด้านการจ้างงาน

จากจำนวนแพทย์แผนจีน 268 ราย พบว่า มีการจ้างงานแพทย์แผนจีนในรูปแบบลูกจ้างเหมามากที่สุด (ร้อยละ 51.90) รองลงมาเป็นข้าราชการ ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข (ร้อยละ 28.00) พนักงานกระทรวงสาธารณสุข (ร้อยละ 13.40) พนักงานราชการ (ร้อยละ 6.00) และข้าราชการตำแหน่งอื่นๆ (ร้อยละ 0.70) ตามลำดับ

วิจารณ์

การศึกษาสถานการณ์การจัดบริการ และกำลังคนผู้ให้บริการการแพทย์แผนจีนในสถานพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2567 ผลการศึกษาพบว่า มีการจัดบริการแพทย์แผนจีน 319 แห่ง (ร้อยละ 32.62) จากสถานพยาบาลในสังกัดสาธารณสุข 978 แห่ง สถานการณ์การกระจายการบริการการแพทย์แผนจีน มีการกระจายการบริการมากที่สุดในเขตสุขภาพที่ 5 (ร้อยละ 46.27) ซึ่งตรงกับข้อมูลจำนวนโรงพยาบาลที่ส่งข้อมูลสำรวจภาระงานแพทย์แผนจีน จำแนกตามเขตสุขภาพที่ 1-12 ย้อนหลัง 3 ปี คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2564 โดยพบว่า มีหน่วยบริการจากเขตสุขภาพที่ 5 มากที่สุดเช่นกัน^[7] มีการกระจายการบริการในระดับโรงพยาบาลศูนย์มากที่สุด (ร้อยละ 85.71) ส่วนสถานการณ์กำลังคนผู้ให้บริการแบ่งเป็น 2 วิชาชีพ คือ วิชาชีพแพทย์แผนจีน จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 51.34 และวิชาชีพเวชกรรม (แพทย์แผนปัจจุบัน) จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 48.66 การกระจายกำลังคนผู้ให้บริการการแพทย์แผนจีน มีจำนวนแพทย์แผนจีนกระจายอยู่ในเขตสุขภาพที่ 5 มากที่สุด โดยสถานพยาบาลหนึ่งแห่งมีแพทย์แผนจีนประมาณ 1 คน และมีการกระจายใน

ระดับโรงพยาบาลศูนย์มากที่สุดประมาณ 1 คน ส่วนจำนวนแพทย์ฝังเข็มกระจายอยู่ในเขตสุขภาพที่ 10 มากที่สุด โดยสถานบริการหนึ่งแห่งมีแพทย์ฝังเข็มประมาณ 1 คน สำหรับประเภทรูปแบบการจ้างงานของแพทย์แผนจีน มีการจ้างในรูปแบบที่ต่างกัน ดังนี้ (1) ข้าราชการ (2) พนักงานราชการ (3) พนักงานกระทรวงสาธารณสุข และ (4) ลูกจ้างเหมา โดยมีการจ้างงานแพทย์แผนจีนในรูปแบบลูกจ้างเหมามากที่สุด (ร้อยละ 51.90) รองลงมาเป็นข้าราชการ (ร้อยละ 28.00) ในตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข

การมีสถานพยาบาลให้บริการการแพทย์แผนจีนในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเพียง 319 แห่ง (ร้อยละ 32.62) เท่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนค่อนข้างน้อย และการกระจายการบริการส่วนใหญ่อยู่ในระดับโรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไปเท่านั้น ส่งผลต่อการเข้ารับบริการของประชาชนไม่ทั่วถึง รวมถึงสถานการณ์กำลังคนผู้ให้บริการ สำหรับวิชาชีพแพทย์แผนจีนมีเพียงจำนวน 268 คนเท่านั้นจากจำนวนผู้ประกอบการโรคศิลปะ สาขากายภาพบำบัด-แผนจีนทั้งหมด 2,367 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2568)^[8] ซึ่งเท่ากับว่ามีแพทย์แผนจีนทำงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเพียงร้อยละ 11.32 เท่านั้น และสถานพยาบาลหนึ่งแห่งมีแพทย์แผนจีนประมาณ 1 คน โดยจ้างงานในรูปแบบลูกจ้างเหมามากที่สุด จากปัญหาการจ้างงานของตำแหน่งส่งผลต่อความก้าวหน้าและการเติบโตของสายงานในอนาคต ทำให้มีผู้ประกอบการวิชาชีพสาขาแพทย์แผนจีนทำงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขค่อนข้างน้อย

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

ด้านการจัดบริการ

1. ส่งเสริมการจัดบริการการแพทย์แผนจีนในสถานพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกระดับ เพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการของประชาชน

2. ส่งเสริมการให้ความรู้ด้านการแพทย์แผนจีนแก่ประชาชน

3. ประชาสัมพันธ์การให้บริการการแพทย์แผนจีนในสถานพยาบาลภาครัฐ

ด้านกำลังคน

1. เพิ่มอัตรากำลังและตำแหน่งข้าราชการสำหรับแพทย์แผนจีน เพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพ

2. สร้างแรงจูงใจในการทำงานในระบบสาธารณสุข เช่น ค่าตอบแทนที่เหมาะสม สวัสดิการ โอกาสความก้าวหน้าและการเติบโตในสายงาน

3. สนับสนุนการพัฒนากำลังคนด้านการแพทย์แผนจีนอย่างต่อเนื่อง

References

1. Ministry of Finance, Comptroller General's Department. Regarding the rate of healthcare services for reimbursement of medical expenses in government hospitals [Urgent letter], Circular No. CDG0417/W177 (2006 Nov 24). (in Thai)
2. Announcement of the National Health Security Office on the payment of expenses for public health services in the case of medium-term patient care services Act B.E. 2556 (2023). Thai Royal Government Gazette. Vol. 140, Part 91 ngor. (2023 Apr 20). (in Thai)
3. Institute of Thai-Chinese Medicine, Department of Thai Traditional and Alternative Medicine. The two-decade development of traditional Chinese medicine in Thai public health system, 2002-2022. 1st ed. Bangkok: Pumthong Shop, 2022. (in Thai)
4. Medical Profession Act B.E. 2525 (1982). Thai Royal Government Gazette. Vol. 99, Part 111. (1982 Jul 28). (in Thai)
5. Ministry of Public Health, Office of the Permanent Secretary, Strategic Planning and Management Division, Big Data Management Group. About health service provider codes [Internet]. 2024 [cited 2024 Feb 24]. Available from: <https://hcode.moph.go.th/> (in Thai)
6. Health Data Center (HDC) of the Ministry of Public Health. Utilization of public health services [Internet]. 2024 [cited 2024 Jun 20]. Available from: <https://hdcservice.moph.go.th/hdc/main/index.php> (in Thai)
7. Sutthachaianan T, Siangprasert V, Kongsangchai V. Forecasting the workforce of traditional Chinese medicine practitioners in hospitals under the office of the permanent secretary, Ministry of Public Health. Division of Complementary and Alternative Medicine [Internet]. 2024 [cited 2024 Aug 19]. Available from: <https://thaicam.dtam.moph.go.th/18314-2/> (in Thai)
8. Department Of Health Service Support, Division of Health Facility and Profession. Registration and Licensing Announcement for Practitioners of the Art of Healing in Traditional Chinese Medicine [Internet]. 2025 [cited 2025 Mar 12]. Available from: https://mrd.hss.moph.go.th/mrd1_hss/?p=11418 (in Thai)

Original Article

The situation of traditional Chinese medicine services and workforce in healthcare facilities under the Ministry of Public Health, in the year 2024

Wanwimon Chiewchoengchon

Division of Complementary and Alternative Medicine, Department of Thai Traditional and Alternative Medicine, Ministry of Public Health, Thailand

Abstract: This study aimed to study the information on the provision of Chinese medicine services and personnel, the distribution of services and personnel, and the employment of Chinese medicine personnel, leading to the planning of the workforce of Chinese medicine positions in the future. This was a survey study using an electronic data survey (Google forms) and telephone interviews as data collection tools between November 2023 and January 2024. The survey was conducted in 978 hospitals under the Ministry of Public Health, consisting of 75 central health care facilities under various departments, and 903 regional health care facilities in all 12 health zones, including regional hospitals, general hospitals, and community hospitals. It was found that 319 places (32.62%) provided Chinese medicine services, with the most services distributed in Health Zone 5 and the most at the regional hospital level. As for the situation of the service personnel, there were 268 Chinese medicine doctors, and most were contracted employees. From the situation of Chinese medicine services under the Ministry of Public Health, there were a relatively small number of hospitals providing services, which affected the public's access to services, including problems with the employment of Chinese medicine doctors and future career growth. This results in relatively few Chinese medicine practitioners working in the Ministry of Public Health. Policy recommendations: The provision of Chinese medicine services at all levels of medical facilities should be promoted to increase public access to TCM services, and the number of Chinese medicine personnel and civil service positions should be increased to create job security.

Keywords: traditional Chinese medicine; healthcare facilities; TCM workforce

Corresponding author: Wanwimon Chiewchoengchon: wanwimon@outlook.com

原创论文

2024 年泰国卫生部所属医疗机构中医服务与人力资源状况

张丽雯

替代医学院，泰国卫生部泰医与替代医学司

摘要：本研究旨在调查中医服务的提供情况以及中医服务人员的分布和就业情况，为未来中医岗位的人力资源规划提供依据。本研究采用调查性研究方法，使用电子问卷（Google forms）和电话访谈作为数据收集工具，调查时间为 2023 年 11 月至 2024 年 1 月。调查对象包括隶属于泰国卫生部的 978 家医疗机构、隶属于各部的 75 家中央医疗机构，以及 12 个健康区域的 903 家地方医疗机构，包括中心医院、综合医院和社区医院。研究结果显示，提供中医服务的机构有 319 家（占 32.62%），其中服务分布最集中的是第 5 健康区域，且以中心医院为主。在服务人员方面，共有 268 名中医师，其中以合同制雇佣形式最为普遍。结论指出，卫生部所属医疗机构中，提供中医服务的机构数量相对较少，导致民众难以普遍获得相关服务。此外，中医师的就业问题和未来职业发展空间有限，导致在卫生部下属机构中从事中医职业的人员较少。政策建议方面，应推动在各级医院层面增加中医服务的提供，为了方便民众获得中医服务。同时，应增加中医师的编制和公务员职位，以增强职业稳定性。

关键词：中医；医疗机构；中医人力资源

通讯作者：张丽雯：wanwimon@outlook.com